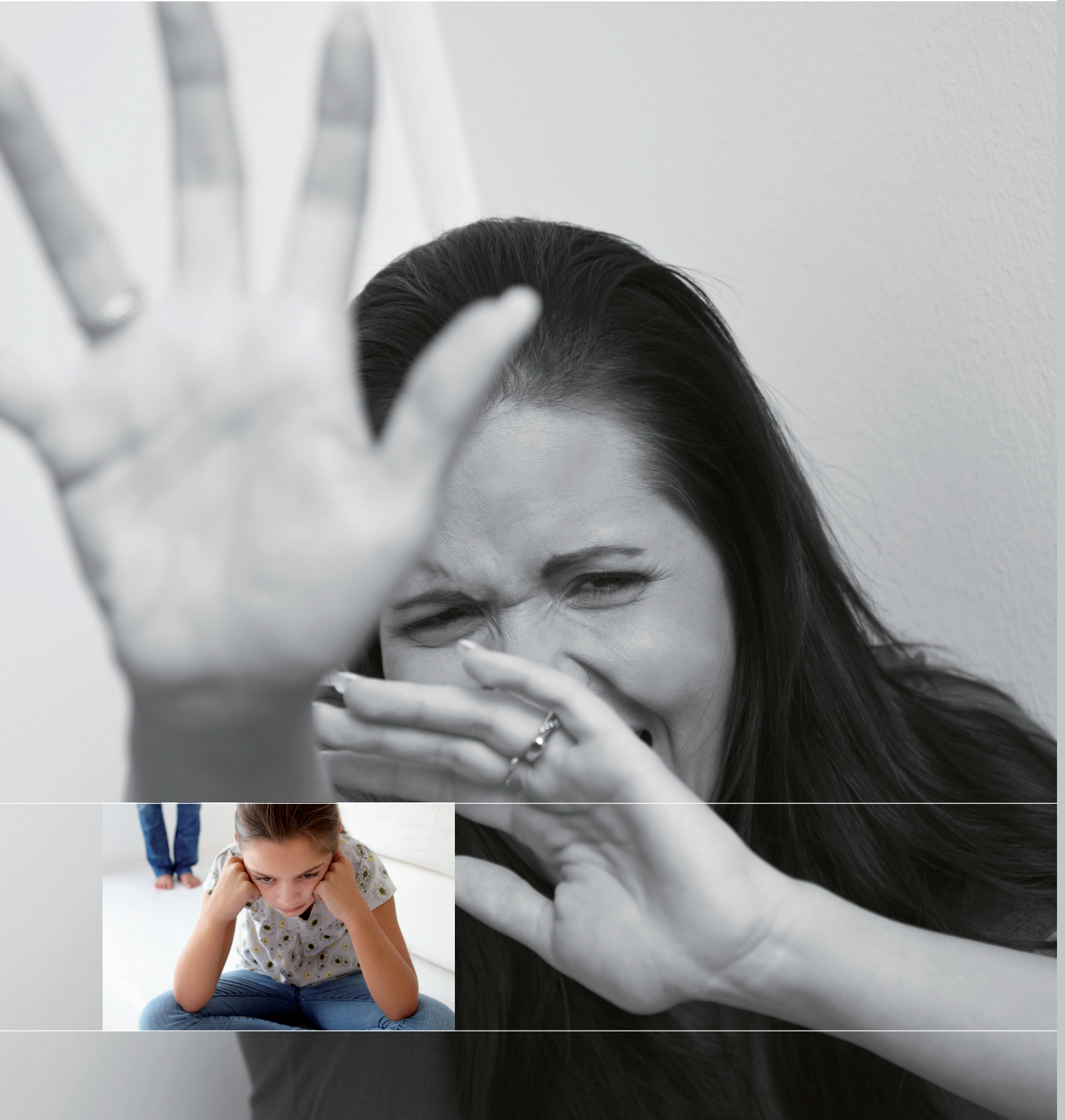

PARTNERVÅLD

PARTNERVÅLD

Vägledning

OBS! Om du använder det här avsnittet som en separat del, se också inledningen till föregående avsnitt (Våld mot barn) som också berör våld i nära relationer generellt.

Partnervåld kan vara ett känsligt tema. Diskussioner som förts i Norge med föräldragrupper från olika nationer, blev dock på många sätt mycket lättare och mindre känsloladdade än vad man hade förväntat sig. En orsak kan ha varit, att det inte gick ut på att man skulle komma med egna erfarenheter eller bekännelser.

Målet med det här avsnittet är att:

- Återigen informera om den åländska lagen.
- Berätta om de allvarliga konsekvenserna för barn, som växer upp i våldets närhet.
- Informera om vilken hjälp som finns att få, både för offret och för utövaren.

Skillnad mellan kvinnor och män?

Var fjärde kvinna (drygt 25 procent) och var sjätte man (nästan 17 procent) uppger att de någon gång i sitt liv blivit utsatta för systematiska kränkningar och förödmjukelser, försök till inskränkning i friheten, hot, trakasserier, misshandel eller sexualbrott av en nuvarande eller tidigare partner.

Både kvinnor och män utövar våld. En skillnad är dock att mäns våld är grövre och upprepas oftare. Utsatta kvinnor utsätts för återkommande fysiskt våld betydligt oftare än utsatta män. Om man exempelvis ser till de personer som utsattes för grov misshandel under 2012, enligt BRÅ:s undersökning, hade drygt 20 procent av de våldsutsatta kvinnorna utsatts minst en gång i veckan, medan inga våldsutsatta män uppgav att de utsatts så ofta (som mest utsatts någon gång i månaden).

Även återkommande sexualbrott är något som kvinnor oftare utsätts för.

(Källa: Brott i nära relationer, en nationell kartläggning, rapport 2014:8, BRÅ.)

Observera att siffrorna varierar mellan olika undersökningar, beroende på hur våld definierats i undersökningen, hur frågorna ställts mm. Sök gärna aktuella siffror, om de här blivit föråldrade.

Avsnittet består av manus och PowerPoints.

För den som informerar föräldrarna, finns vägledning som är skriven med kursiv stil.

Det finns även frågor för diskussion.

INLEDNING

Avsnittet handlar om våld som utövas av en förälder mot en annan. Vi talar för enkelhetens skull om föräldrar, men det kan lika väl handla om andra närstående personer.

Både män och kvinnor utövar våld mot sin partner. En skillnad är dock att mäns våld är grövre och upprepas oftare. Utsatta kvinnor utsätts för återkommande fysiskt våld betydligt oftare än utsatta män. Även återkommande sexualbrott är något som kvinnor oftare utsätts för.

Våld i nära relationer sker så gott som alltid bakom stängda dörrar. Det finns i och med det ett stort mörkertal. Våld förekommer i alla samhällsklasser och kulturer.

Precis som med barnaga, är det i Finland enligt lag förbjudet att slå sin partner. Även den allmänna uppfattningen i samhället är fördömande.

Min förhoppning är att vi tillsammans skall kunna ha givande diskussioner kring dagens tema. Meningen är dock inte att någon här skall pekats ut och ni förväntas inte avslöja något om ert privatliv.

Viktigt att komma ihåg är att vi dömer handlingen, inte personen bakom den. Det är en stor och viktig skillnad.

Målet med det här avsnittet är att:

- Informera om vad den åländska lagen säger.
- Berätta om vilka konsekvenserna är för barn, som växer upp i våldets närhet.
- Informera om vilken hjälp som finns att få, både för offret och för utövaren.

Eftersom det här är en kurs riktad till föräldrar, där barnets bästa ligger i fokus, är dagens tema ett mycket viktigt ämne. Barn mår nämligen inte bra av att uppleva våld i sin närhet. Även om de själva inte blir direkt utsatta för våldet, så påverkas de ändå mycket negativt av det.

Vem är utsatt?

Både kvinnor och män är utsatta för brott i nära relationer.

Även om utsattheten i undersökningar kan verka vara jämnt fördelad, är det vanligare att kvinnor utsätts för:

- grövre våld / grov misshandel
- upprepat våld
- sexualbrott

Kvinnor är oftare i behov av vård med anledning av grov misshandel.

Kvinnor drabbas på så sätt hårdare av våldet.

Enligt en rapport från BRÅ (*Brott i nära relationer, en nationell kartläggning, rapport 2014:8*) uppgav cirka 7 procent av både kvinnor och män att de utsattes för brott i en nära relation under det föregående året. Det handlade om såväl psykiskt som fysiskt våld.

Sett över en livstid så uppger drygt 25 procent av kvinnorna att de någon gång utsatts för brott i nära relation. Motsvarande siffra för männen är knappt 17 procent.

Av de kvinnor som utsattes för grov misshandel, uppgav 29 procent att de varit i behov av sjukvård. Motsvarande siffra för männen var drygt 2 procent.

I Sverige dödas omkring 17 kvinnor per år, av en nuvarande eller tidigare partner. Det är mycket vanligt att kvinnan blivit utsatt för hot och misshandel innan hon blir dödad.

Vem är utsatt? forts.

Omkring 60 fall av kvinnomisshandel polisanmäls årligen på Åland.

Platsen för misshandeln är i de allra flesta fall, det egna hemmet.

Långt ifrån allt våldsutövande leder till anmälan. De verkliga siffrorna uppskattas därför vara högre.

Uppgifter från Polisen på Åland, 2015.

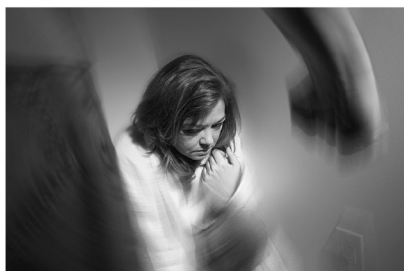
6:3

KONTROLL

Kontroll

Våld är ett sätt att utöva kontroll över sin partner.

6:4

Det som ligger bakom våldet är i regel, viljan att ha och bibehålla kontroll över sin partner.

Det vanliga är, att våldet stegvis trappas upp. Våldet blir med tiden allt grövre.

Det är lätt hänt att den som utsätts för våld, inför sig själv och andra, förringar det som hänt. Man tänker att det inte är så farligt och att man säkert bara överreagerar. Dessutom kan den som slagit komma med bortförklaringar, säga att han/hon inte menade det eller att det berodde på att han/hon druckit alkohol.

Våldet är dock ofta väldigt kontrollerat, det handlar alltså inte om att den som slår i misstag "tappar kontrollen", som man kanske kan tro. Våldsutövaren kan använda sig av alkohol som en ursäkt för att slå, men det är inte så att alkoholen orsakar våldet.

» Exempel – mannen kontrollerar kvinnan

Våldet och kontrollen tar ofta sin början i att mannen ser till att kvinnan avskärmas från den övriga släkten och vännerna. Att kvinnan avskärmas från andra människor, ger mannen ökad kontroll och minskar dessutom risken att han avslöjas. Han kan insistera på att vara med vid läkarbesök, i samtal med hälsovårdare, psykolog och andra. Dessutom hotar han med allvarliga följder om kvinnan berättar det för någon.

Det är vanligt att första slaget kommer i samband med att paret väntar sitt första barn, men det behöver inte vara så.

Man kan fråga sig varför en kvinna som blir slagen, inte bara lämnar mannen. Förklaringen ligger dels i den smygande upptrappningen, men också i att mannen vanligtvis växlar mellan att vara våldsam och att vara kärleksfull och be om ursäkt. Det kan också finnas andra orsaker, till exempel ekonomiska orsaker eller gemensamma barn.

En kvinna som kommit till ett nytt land där hon inte ännu känner någon, har redan från början en begränsad kontakt med andra människor.

VAD RÄKNAS SOM VÅLD?

Vi gick under förra avsnittet igenom vad våld är och konstaterade att det finns många olika typer av våld. Här är en kort repetition:

Olika typer av våld

- Fysiskt
- Psykiskt
- Ekonomiskt
- Sexuellt
- Materiellt
- Latent
- Försummelse
- Hedersrelaterat

6:5

Punkterna nedan kan vara till hjälp för att avgöra om det förekommer våld i en relation eller inte. Har din partner utsatt dig för något av följande, så har denne utsatt dig för våld:

Våld

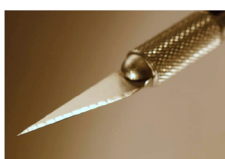
- Hotat med våld.
- Hindrat dig från att röra dig fritt.
- Gripit tag i dig hårt, slagit med öppen hand.
- Kastat ett föremål mot dig.
- Slagit dig med knuten näve.
- Slagit dig med ett hårt föremål, sparkat dig, tagit strygrepp på dig/ försökt att strypa dig.

6:6

Våld forts.

- Använt kniv eller annat vapen mot dig.
- Dunkat ditt huvud i väggen, golvet eller i ett föremål.
- Försökt att tvinga/tvingat dig till sex.
- Varit våldsamt på andra sätt.
- Skadat dig så allvarligt att du behövt uppsöka läkarvård.

6:7

Det är viktigt att komma ihåg att våldet aldrig är offrets fel och att ingenting berättigar till att använda våld. Offrets handlande är aldrig den egentliga orsaken till våldet.

Våldsutövarens ansvar blir inte mindre av att han till exempel är berusad.

Lagen

Lagen säger att det är förbjudet att utsätta en annan person för fysiskt våld. Likaså att använda sig av andra handlingar, som skadar eller förorsakar en annan människa smärta.

Straffet för en sådan handling ger böter eller fängelse från ett till tio år.

6:8

Våld är skadligt för den som upplever det och är också skadligt för barnen som bevittnar det.

Barn bör ha det tryggt i sin familj. De skall slippa att gå runt och vara rädda och olyckliga. Det samma skall gälla för barnens mammor och pappor.

ATT BEVITTNA VÅLD

Att bevittna våld

Att växa upp i våldets närhet är lika illa, om inte värre, än att själv bli slagen.

6:9

Barn tycker oftast väldigt mycket om båda sina föräldrar. Det är plågsamt för dem att se på, när en person de tycker om lider och en annan, som de också tycker om, är den som orsakar lidandet.

VÅLDETS KONSEKVENSER

Det är en stor risk förknippat med att ha det otryggt hemma under en längre tid i barndomen. Jag skall nu berätta om några av konsekvenserna.

Våldets konsekvenser

Att ha det otryggt hemma har många negativa konsekvenser för barn:

1. Psykosomatiska besvär
2. Negativt beteende
3. Trauma

6:10

Våldets konsekvenser forts.

4. Skolgången blir lidande
5. Ångest och depression
6. Aggressivitet och våld
7. I vuxen ålder

6:11

Vägledning

Nedan följer mera ingående beskrivningar av punkterna på båda PowerPoint.

1. Psykosomatiska besvär

Barn kan som vittnen till våldet utveckla psykosomatiska besvär. Långvarig psykisk stress ger nämligen så småningom fysiska (kroppsliga) symtom såsom magont, huvudvärk och ont i axlar och nacke.

2. Negativt beteende

Att bevittna våld kan ha negativa konsekvenser för barnets eget beteende.

Vissa barn har sagt, att det enda de tänker på är att vara hemma så lite som möjligt, på grund av hur de har det hemma. De åker istället till kompisgänget och därför blir skolarbetet lidande.

Gängen som barn och unga tillbringar kvällarna med, kan ibland ha dåligt inflytande på dem. Droger och narkotika är alltid en fara. Användandet av droger kan bli ett sätt att försöka fly verkligheten. Det är viktigt att barn trivs med att vara hemma med familjen.

3. Trauma

En traumatisk händelse är när en individ försätts i en mycket obehaglig situation, som dessutom upplevs som omöjlig att påverka. Chockartade och smärtsamma upplevelser kan leda till trauma.

Jag skall i ett senare skede (avsnitt 7) berätta om trauma och om hur man kan hjälpa utsatta barn som upplevt något traumatiskt, såsom krig eller en dramatisk flykt.

Barn kan även få trauman av att uppleva våld i familjen.

Det behöver inte hänga ihop med hur allvarligt våldet är, utan hur allvarligt barnen *upplever* att det är. Det vill säga hur allvarligt de tror att det är, när de ser en förälder som blir hotad, knuffad eller slagen.

Många barn får trauman efter att de har upplevt våld i familjen, eftersom de till exempel trodde att mamma skulle dö, när pappa slog.

Desto längre våldet pågår, desto större blir traumat för barnet. Ett trauma är en allvarlig skada och barnet behöver professionell hjälp till exempel av en psykolog för att kunna bearbeta de mest plågsamma minnena.

4. Skolgången blir lidande

Barn som lever i hem där det förekommer våld mellan föräldrarna, har det ofta svårt i skolan.

De får problem eftersom deras koncentrationsförmåga och deras minne är sämre. Det finns anledning att tro, att det beror på att de levt i otrygghet under en längre tid.

Om barnet dessutom tidigare har levt i otrygghet till exempel på grund av krig och oro, försämrar möjligheten till återhämtning och bearbetningen av de upplevelserna, om barnet lever i fruktan även i det egna hemmet.

Barn som kommer från familjer där det har pågått en långvarig konflikt mellan föräldrarna, hoppar mycket oftare av skolan än deras jämnåriga kamrater. Orsaken är att de inte klarar av att koncentrera sig på läxor och övningar, eftersom tankarna upptas av annat. I många fall är föräldrarna också så upptagna av sin konflikt, att de blir sämre på att hjälpa sina barn med skolarbetet.

Många barn har sagt, att det är omöjligt att göra läxor hemma, när föräldrarna bara bråkar.

5. Ångest och depression

Barn, som har levt med våld och otrygghet i familjen, kan drabbas av psykiska problem. Ångest och depression är vanligare bland dessa barn.

Barnen mår inte bra. De berättar att det finns många saker att vara rädd för och många saker att bli ledsen för. Först och främst är de rädda för att det skall ske något mycket allvarligt. Därefter är de rädda när föräldrarna är arga och i konflikt.

Många säger att det skäms över hur de har det hemma. Vissa säger att de är ledsna, för att de inte känner sig värdefulla och för att de tycker att de inte har det bra i vardagslivet. De känner att de inte ens har förtjänat att ha det bra hemma. Det tar ofta ont, när de ser hur bra andra barn har det.

6. Aggressivitet och våld

En annan typ av psykiska problem är synligare och dessa problem är något vanligare bland pojkar. Problemen visar sig som okontrollerad ilska och aggressivitet. I vissa situationer kan barnet bli våldsamt.

Det leder till att barnet kan få ett problematiskt förhållande till kompisar och skolan. De kan bli utstötta av kamraterna, eftersom de bara orsakar bråk. Då är det lockande att söka sig till en "asocial miljö", där de blir accepterade. Risken är att de då dras med i mindre bra umgängeskretsar, till exempel kriminella gäng.

7. I vuxen ålder

Barn som bevittnat när en förälder utsatts för våld, lider större risk att drabbas av emotionella störningar i vuxen ålder, jämfört med ett barn, som vuxit upp i ett fridfullt hem.

Som ni ser, så är konsekvenserna många.

ATT FÅ HJÄLP

Det är viktigt att söka hjälp. Endast då kan våldet upphöra och barnet och familjen kan få ett bättre liv. Våld upphör inte av sig självt.

HJÄLP FÖR DEN SOM ÄR UTSATT FÖR VÅLD

Det finns många ställen dit man kan vända sig för att få hjälp; polisen, Tallbacken, barnskyddet, hälsocentralen, familjerådgivningen, psykiatrin (BUP och VUP) samt kvinnofridslinjen.

I akuta situationer skall man vända sig till polisen eller akuten.

Om du utsätts för våld och är orolig för din egen skull och/eller också för barnen, är polisen den första och bästa hjälpen. Ålands polisdistrikt har barnutredarbefattningar, vilket är poliser, som har specialiserat sig inom ämnet. Du kan prata med dem och få råd.

Hjälp

Allmänt nödnummer

112

Polis

Strandgatan 27 i Mariehamn
Telefon: 527100

Akuten och Hälsocentralen

Centralsjukhuset
Telefon: 5355 (växeln ÅHS)
Hälsocentralen: 538500

6:12

Hjälp forts.

Psykiatri på ÅHS

BUP = mottagning för barn och ungdomar

VUP = mottagning för vuxna

Telefon: 5355 (växeln ÅHS)

Jourtelefon: 535 100

6:13

Hjälp forts.

Tallbacken

- Barn- och ungdomshem för unga som behöver stöd pga. missbruk, misshandel, incest eller bristande omsorg i hemmet.

- Skyddshem för kvinnor och män, som utsätts för hot, fysisk och psykisk misshandel i en nära relation.

- Mödrahem för den som behöver stöd i föräldrarollen, t.ex. för att hitta fungerande rutiner i vardagen.

Adress: Matrosgatan 3 i Mariehamn
Telefon: 531305, där kan du få råd dygnet runt.

6:14

Hjälp forts.

Barnskyddet (socialkansliet i din kommun)

- Ger råd och stöd.
- Barnskyddsjour utanför kontorstid (en socialarbetare som vid behov kontaktas av Polisen eller Tallbacken).

Folkhälsans familjerådgivning

Tidsbokning telefon: 527048

6:15

Hjälp forts.

Kvinnofridslinjen

Stödtelefon dit du kan ringa om du blivit utsatt för hot eller våld. Socionomer och sjukskötare med tystnadsplikt lyssnar på dig och ger dig professionell hjälp.

Telefon: 018-25500 dygnet runt, lokaltaxa.
(på telefonräkningen ser det ut som att man ringt Landskapsregeringen)
Tolkservice är möjlig, om du på svenska/engelska kan säga "tolk" samt språket du önskar. Du kan då få vänta upp till 15 minuter.

www.kvinnofridslinjen.se

6:16

HJÄLP FÖR DEN SOM UTÖVAR VÅLD

Våld kan göra ont också för den som utövar det. Det gör ont att slå eller skrika ut hotelser, mot den man tycker om. Det gör ont att förlora kärleken och respekten från sina närmaste. Mest ont gör det kanske att veta att ens barn far illa på grund av en själv.

Hjälp för den som utövar våld

Alternativ till Våld (ATV)

Är ett behandlingserbjudande för män med aggressions- och våldproblem gentemot sin kvinnliga partner.

Programmet hjälper män att hitta alternativ till våld.

Kontakt:

Gruppledare Crister Eriksson och Pia Aarnio
Telefon: 0457-5291041, må o. to kl. 12-13

6:17

DET VIKTIGASTE RÅDET

Professionell hjälp

Till dig som är utsatt för våld är det viktigaste rådet:
sök professionell hjälp!

Till dig som utövar våld är det viktigaste rådet:
sök professionell hjälp!

6:18

Forskningen visar att det är viktigt att man speciellt inom social-, hälso- och sjukvården frågar sina klienter/patienter om våld förekommer i hemmet/familjen. Men många gör tyvärr inte det. Vänta inte på att någon frågar. Berätta, även om det är svårt.

SAMMANFATTNING – VÅLD I NÄRA RELATIONER

Det här är en sammanfattning av båda avsnitten Våld mot barn och Partnervåld:

Sammanfattning

Det är förbjudet att orsaka andra personer fysiska skador, oberoende vem det gäller. Våld i hemmet betraktas som en kriminell handling.

Våld skall motarbetas, eftersom det skadar både individen och samhället.

6:19

Sammanfattning forts.

Den som blir utsatt för våld tar skada både fysiskt och psykiskt.

Barn kan få allvarliga psykiska skador av att uppleva våld i hemmet, även om de själva inte blir direkt utsatta för våldet. Våld mot en förälder, är våld mot barnet.

Att bli utsatt för eller att bevittna våld, är skadligt för barn och kan påverka dem negativt också i framtiden.

Skola och utbildning blir lidande på grund av våld i hemmet.

6:20

Sammanfattning forts.

Det finns hjälp att få! Det är viktigt att söka hjälp!

Det är viktigt att barn som utsatts för långa påfrestningar får hjälp med att bearbeta det de varit med om.

6:21